

МЕМОРАНДУМ ЗА РАЗБИРАЊЕ

помеѓу

МЕЃУНАРОДНА БАНКА ЗА РЕКОНСТРУКЦИЈА И РАЗВОЈ

И

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Скопје, декември 2017

Овој Меморандум за разбирање ("Меморандум") претставува изјава за намери од Групата на Светска банка (ГСБ) која ја сочинуваат Меѓународната банка за обнова и развој ("IBRD"), Меѓународната асоцијација за развој ("IDA"), Меѓународната финансиска корпорација ("IFC"), Мултилатералната агенција за гарантирање на инвестициите ("MIGA") и Меѓународниот центар за решавање инвестициски спорови ("ICSID"), (заедно, "Групата на Светската банка" или "Банката") и Државниот завод за статистика (колективно, вклучувајќи ГСБ, "договорни страни"), да работат заедно кон постигнување на заедничките цели во споделување и употреба на податоци поврзани со развој. Меморандумот дава основа за споделување на податоци помеѓу нив и одредува некои детали за задачите и резултатите.

1. Позадина

- (а) Банката е меѓународна институција за развој основана со членовите од Договорот усвоени од нејзините земји-членки. Мисијата на Банката е да ја намали сиромаштијата, да ги подобри животните услови и да промовира одржлив и сеопфатен развој во земјите во развој. Таа ги постигнува овие цели преку обезбедување заеми, концесионирање на финансирање, техничка помош и услуги за споделување на знаење на своите земји-членки и преку партнерства со други организации. Истражувачката и аналитичка работа на Светската банка ги поткрепува политичките реформи и инвестициите во земјите во развој. Банката дополнително поддржува градење на аналитички капацитети во земјите во коишто работи. За да се обезбеди земјите да имаат пристап до најдобрата глобална експертиза и да помогнат во генерирањето врвни знаења, Банката постојано се обидува да го подобри начинот на кој го споделува своето знаење и се ангажира со клиентите и јавноста во целост.
- (б) За да ја продолжи својата мисија, Банката соработува со земји, регионални и меѓународни организации и со академските институции за развојни прашања и податоци - економски и финансиски, проценки на сиромаштијата / проценките, образованието, здравството, јавната администрација, развојот на приватниот сектор, земјоделството, родовите теми, климатските промени, животната средина, инфраструктурата и други теми поврзани со развојот. За да се постигне ова, Банката поддржува и соработува во собирање и споделување на микро-податоци (административни записи, истражувања - домаќинства и други), макро-податоци (агрегирани временски серии, показатели за оценка на влијанието) и геопросторни податоци.
- (в) Државниот завод за статистика на Република Македонија (ДЗС) е самостојна управна организација која има својство на правно лице. Согласно законот за државната статистика ДЗС е координатор на статистичкиот систем на земјата и е главен производител на официјалната статистика во Република Македонија. Основната дејност на ДЗС е да прибира, обработува и продуцира официјални статистички податоци.

Дефиниции

- Групацијата на Светска банка ((ГСБ) Групацијата на Светска банка (ГСБ) се состои од Меѓународната банка за обнова и развој ("IBRD"), Меѓународното здружение за развој ("IDA"), Меѓународната финансиска корпорација ("IFC"), Мултилатералната агенција за гарантирање на инвестициите ("MIGA") и Меѓународниот центар за решавање на инвестициски спорови ("ICSID"), заедно, "Група на Светска банка" или "Банка").
- Временска серија Временска серија е низа од точки за податоци или набљудувања направени за еден индикатор (мерлива променлива поврзана со економски, финансиски, демографски, еколошки или други социјални фактори (пр. покриеност со шумите, стапка на учество на трудот кај жените, индекс на цени на потрошувачка, стапка на смртност на доенчиња итн.), во континуиран временски интервал, со користење на еднакво растојание помеѓу секои две последователни мерења. На пример, за економскиот индикатор Бруто-домашен производ (БДП), временска серија во која има една точка за податоци за секоја година во повеќегодишен временски период. Друг пример: Временска серија на финансискиот индикатор Девизен курс по американски долар, на крајот од секој ден за период од 30 дена.
- Микроподатоци¹ се податоци за карактеристиките на единиците на популацијата, како што се физички лица, домаќинства, или претпријатија, собрани преку попис, анкета или експеримент¹. Ваквите евиденции може да содржат одговори на, анкетни прашалници, или, на административни обрасци. Тие се исто така познати како податоци од анкетата.
- Административни податоци се однесуваат на информации собрани пред се за административни (не истражувачки) цели од страна на владите за целите на регистрација, трансакцијата и евиденција, обично за време на испорака на услуги. На пример, административната евиденција се одржува за да се регулира протокот на стоки и луѓе преку границите (Царина и Имиграција), да се одговори на законските барања за регистрирање на одредени настани, како што се раѓања и смртни случаи, и да се администрираат бенефиции како што се пензии или обврски, како што се оданочување (за поединци или за бизниси). Како такви, податоците се собира со специфична цел за донесување одлуки и за одредена популација. Значи идентитетот на единицата што одговара на одреден запис е од клучно значење.
- Метаподатоци Метаподатоците се дефинирани како 'податоци за податоци'. Метаподатоците се состојат од документација која помага да се разбере што мерат податоците и како се создадени.
- Изведени Индикатори² Изведен индикатор е создаден / изведени од други елементи на податоци со користење на математички, логички, или друг вид на трансформација, на пример, аритметичка формула, состав, агрегација². Изведените индикатори, во контекст на временските серии, може да бидат временски серии создадени со изведување на едноставни или сложени алгебарски операции на други временски серии.
- Интерфејс за програмирање апликации (API) API е прецизна спецификација напишана од даватели на софтверска услуга, која програмерите мора да ја следат при користење на таа услуга. Таа опишува која функционалност е достапна, како таа мора да се користи, и кои формати API ќе прифати како влез или да се вратат како излез.

- Документи од Анкета . Вклучува прашалници, упатства за анкетарите и описите на методологијата, извештаите, описите на податоците и речниците.
- Анонимизирање. Анонимизирање на податоците е вид на санитизација на информации чија намера е заштита на приватноста. Тоа е процес на шифрирање или отстранување на лични информации од сетови на податоци, така што луѓето кои податоците ги опишуваат остануваат анонимни.
- ГИС Географски информациски систем (ГИС) софтвер е дизајниран да ги опфати, управува, анализира и прикаже сите форми на географски референцирани информации. ГИС може да прикаже многу различни видови на податоци на една карта. Ова им овозможува на истражувачите и другите корисници на податоците полесно да ги видат, анализираат и разбираат моделите и односите.
- Гео-просторни податоци или ГИС податоци или геодатоци имаат експлицитни географски позиционирачки информации вклучени во нив, како што е патна мрежа од ГИС или геореференцирана сателитска слика. Геопросторни податоци може да вклучуваат атрибутивни податоци кои ги опишуваат карактеристиките содржани во базата на податоци.
- QGIS (претходно познат како Quantum GIS) е повеќе-платформска софтверска апликација (односно работи на било која од овие платформи - Mac OS X, Linux, Unix и Microsoft Windows платформи). QGIS е бесплатна и “open source” апликација за географски информациски систем (ГИС) која овозможува гледање, уредување и анализа на податоци.
- OGC. Отворен геопросторен конзорциум (OGC) е меѓународен индустриски конзорциум на повеќе од 519 компании, владини агенции и универзитети кои учествуваат во консензус процес за развој на јавно достапни интерфејс стандарди.
- Векторски податоци користат едноставни геометриски објекти на точки, линии и површини (полигони) за претставување просторни карактеристики.
- Растерски податоци користат мрежа (grid) за претставување на своите географски информации. Точките се претставени со единечни ќелии (cells), линии по секвенци од соседните ќелии и области со собирање на ќелии за групирање. Други видови растерски податоци вклучуваат: сателитска слика, сателитски податоци прибрани со далечинска детекција.
- Shape датотеки Shape датотеката е популарен геопросторен векторски формат на податоци за ГИС-софтверот. Форматот на shape датотеките може просторно да ги опише векторските карактеристики: точки, линии и полигони кои претставуваат, на пример, вода, бунари, реки и езера. Секој предмет обично има атрибути кои го опишуваат, како што се име или температура.
- Проекција на мапа е систематска трансформација на географски ширини и должини на локации на површината на сфера или елипсоид во локации на рамнина. Проекција на мапа е неопходна за создавање на мапи. Сите проекции на мапи ја искривуваат површината на некој начин. Во зависност од целта на мапата, некои искривувања се прифатливи, а други не се; затоа постојат различни проекции на мапи со цел да се зачуваат некои својства на сферното тело на сметка на други својства.

3. Име и Опис на збирките на податоци кои треба да се споделат

а) Име на збирките на податоци

- Анкета за потрошувачка на домаќинствата (АПД)
- Анкета за приходи и услови за живеење (АПУЖ)
- Анкета за работна сила (АРС)

(б) Опис на збирките на податоци

Анкета за потрошувачка на домаќинствата (АПД) – Збирката содржи податоци за просечните расположливи средства според видовите на извори, употребените средства според целта на потрошувачката, паричните издатоци, вредноста на сопственото производство, податоци за расположливоста на трајни добра во домаќинствата, информација за мислењето на домаќинствата за нивната финансиска ситуација како и карактеристики на членовите на домаќинствата.

Анкета за приходи и услови за живеење (АПУЖ) – Збирката содржи податоци за приходите на домаќинствата, податоци за домувањето и условите за живеење, здравјето, социјалната исклученост како и социо-економски карактеристики на членовите на домаќинствата.

Анкета за работна сила (АРС) - Збирката содржи податоци за активноста, вработеноста и невработеноста на лицата, економскиот статус, занимањето и дејноста, времетраењето на договорот за работа, податок за тоа дали лицата работат полно или скратено работно време, работните часови, највисокото стекнато ниво на образование, како и доживотно учење.

4. Цели

Страните на овој Меморандум се согласни да соработуваат на заеднички аналитички програм кој примарно ќе се фокусира на проценка и анализа на сиромаштијата и социјалната инклузија, како и на мониторинг и анализа на пазарот на трудот во земјата.

Таквата соработка ќе ги вклучува следните активности:

- а) Анализа на податоци од Анкетата АПД
- б) Анализа од Анкетата АПУЖ
- в) Анализа од Анкетата АРС

5. Имплементација

- (а) Со овој Меморандум се дава рамка за соработка и размена на податоци помеѓу ГСБ и ДЗС.
- (б) Стапување во сила на овој Меморандум. Овој Меморандум ќе стапи во сила и ефект по потпишување од двете договорни страни на денот наведени во Меморандумот.

(в) Рок на Меморандумот. Меморандумот се склучува за период на важење до декември -2018 година. Важењето на Меморандумот, како и условите од истиот може да се менуваат согласно условите утврдени во член 15 од Меморандумот.

(г) Испорака на податоците: Податоците може да бидат испорачани до ГСБ во електронска форма или во фајлови кои се разбирливи за двете страни на овој Меморандум.

(д) Формат на податоци: Збирките на микроподатоци можат да бидат обезбедени преку ДЗС во STATA, SPSS, CSV, Excell, ASCII и др. или во било кој соодветен формат.

(ѓ) Метаподатоци:

- Збирка/и на микроподатоци: Метаподатоци неопходни да се разбере дизајнот на истражувањето, методот, и збирка/и на податоци ќе бидат обезбедени од страна на ДЗС. Подолу е дадена предложена листа на документи со метаподатоци кои ДЗС може да ги обезбеди. Оваа листа на документација не е сеопфатна, но содржи документација која има за цел да им помогне на истражувачите да разберат што мерат податоците и како се создадени

- i. Прашалник од анкетата;
- ii. Упатство за анкетарот;
- iii. Концизен, но комплетен опис на дизајнот на примерокот;
- iv. Опис на основните теренски процедури и техники за контрола на квалитет;
- v. Упатствата за користење на податоците, вклучувајќи, но не ограничувајќи се на тоа, како да ги поврзат разните делови од истражувањето, шифрите за било кои ставки кои не се пред-кодирани во прашалникот, и проблемите со кои се соочуваат во податоците и преземените решенија;
- vi. Документација на направените збирки на податоци кои ќе бидат достапни во датотеките за јавно користење; на пример, индекси на цените и агрегати на потрошувачката на домаќинствата или на приходот;
- vii. Описи на датотеките, вклучувајќи ги содржините и имињата на датотеките одбележани на соодветните делови во прашалникот, и,
- viii. Систем на имиња и ознаки на вариаблите, описи на податоци и речници.

(е) Анонимизација на податоци: Збирките на микроподатоци споделени помеѓу страните во Меморандумот ќе бидат испорачани без идентификатори, при што нема да постои можност да бидат идентификувани давателите на податоците од истражувањето.

6

Интелектуална сопственост

Договорните страни ја признаваат важноста за заштитата и почитувањето на правата на интелектуална сопственост. Овој Меморандум не го дава правото на било која од

Договорните страни да ги користи материјалите кои припаѓаат или се создадени од другата Договорна страна.

Правата на интелектуална сопственост, поврзани со создавањето на збирка/и на податоци кои се споделуваат преку овој Меморандум, и нивната сопственост ќе остане ДЗС кој е давател на збирката на податоци.

Аналитичките продукти креирани како инпут од заедничкиот аналитички програм опишан во член 4 ќе биде заедничка сопственост на сите страни, односно на ГСБ и на ДЗС.

Изведените податоци и аналитички продукти, како на пример, но не се ограничени на: научни трудови, аналитички трудови, визуелизации на податоци, агрегирани и / или изведени збирки на податоци, изведени индикатори, мобилни апликации, публикации итн. креирани од ГСБ, за научни и истражувачки цели користејќи ја збирката на податоци и метаподатоци обезбедени од страна на ДЗС ќе бидат во сопственост на ГСБ, освен ако поинаку не е определено во " Користење и споделување на податоци " (член 7) подолу, или договорено во посебен Меморандум на договорните страни.

7. Користење и споделување на податоци

7.1 Споделување на збирка/и на податоци

Податоците обезбедени преку ДЗС треба да бидат користени за научни и истражувачки цели во согласност со целите од членот 4 а Меморандумот.

Протокол за достап до податоците е "За ограничена внатрешна употреба од страна на ГСБ за одреден проект". Строго се користи интерно од страна на членовите на персоналот на ГСБ, а потоа само за договорен проект или производство на одреден излез во согласност со специфичните цели наведени во членот 5 погоре. Резултатите од секоја анализа, користејќи ги овие збирки на податоци, може слободно да бидат објавени од страна на ГСБ внатрешно и надворешно. Збирките на податоци добиени од збирката на податоци, или други деривати, како што се изведени индикатори , не можат да се редистрибуираат за користење во други проекти во рамките на ГСБ или дистрибуира надвор од ГСБ без претходна согласност на ДЗС. Официјално цитирање на изворот на податоци е задолжително во сите публикации.

7.2 Споделување на добиени податоци

Резултати од секоја анализа или аутпути (публикации, CD-а, апликации за мобилни уреди, блогови, онлајн производи со податоци и сл. колективно наречени "производи со податоци ") со користење на податоци што се споделуваат по овој Меморандум, како и сите бази на податоци, изведени индикатори, или изведени податоци добиени со користење на споделените податоци, може слободно да се редистрибуираат според Условите за користење на ГСБ но и надвор од ГСБ.

7.3 Споделување на метаподатоци

- (а) Метаподатоците што го опишуваат податоците можат слободно да се дистрибуираат внатрешно во рамките на ГСБ и однадвор.

Давателот на податоци, ДЗС мора да се наведе секогаш кога се користат метаподатоци – споделени согласно овој Меморандум во научни трудови, аналитички студии, публикации и др.

8. Цитирање и наведување извори

Било какви публикации, книги, статии, блогови, конференциски документи, извештаи кои користат податоци добиени според овој Меморандум ќе го наведат изворот и податоците, во согласност со академската добра практика како што е предложено подолу.

Творец (година на објавување): Наслов. Верзија. Издавач. Тип на ресурс. Идентификатор

На пример, Светска здравствена организација (2015). Глобална здравствена опсерваторија. Постојан URL (ако е достапен).

9. Безбедност, архивирање и уништување на податоци

ГСБ ќе осигура дека податоците обезбедени со овој Меморандум имаат соодветни безбедносни мерки и процедури за архивирање кои гарантираат дека само овластени вработени / одделенија ќе имаат пристап до податоците. Пристапот до информации и податоци во рамките на WBG, каде што не е експлицитно ограничен во член 7 погоре, ќе се регулира со „Прирачникот за вработени за пристап до информации“ достапен на адресата подолу.

World Bank Group Access to Information Handbook

10.

Клучни контактни точки

Секоја Страна го назначува и именува подолу својот претставник со целосна одговорност за спроведување на овој Меморандум, вклучувајќи одговорност за формулирање на работни планови за активности што треба да се преземат согласно истиот:

За Групацијата на Светска банка: Сезар А. Канчо

Економист

1818 H St. NW, Washington, DC 20433 USA

Телефон: +1 (202)458 2218

Е-пошта: [ccancho@worldbank.org]

За Државен завод за статистика: Ајрија Чаушоска

Координатор на сектор за социјални статистики

Даме Груев бр.4-Скопје-Република Македонија

Телефон: 00 389 023295617

Е-пошта: ajria.causoska@stat.gov.mk

11.

Ограничувања на договорот

- (а) Ништо во овој Меморандум нема да се толкува како создавање на заедничко вложување, агенциски однос или правно партнерство помеѓу договорните страни.
- (б) Ништо во овој Меморандум нема да биде или треба да се толкува како откажување од привилегиите и имунитетите на било која договорна страна или нејзините службеници и вработени, а кои привилегии и имунитети посебно се задржуваат.

12.

Имиња, ознаки и логоа

Договорните страни потврдуваат дека имињата и ознаките "Меѓународна банка за обнова и развој", "ИБРД", "Меѓународна асоцијација за развој", "ИДА", "Меѓународна финансиска корпорација", "ИФЦ", "Мултилатерална агенција за гаранција на инвестиции", "МИГА" „Меѓународен центар за решавање на инвестициски спорови", ("ИЦСИД"), "Светска банка", "Групација на Светска банка", "WBG" и сите негови варијации вклучувајќи ги и нивните поврзани логоа (колективно, "Име на банката") и Државниот завод за статистика и сите варијации од истата, вклучувајќи ги и нејзините поврзани логоа се единствен и ексклузивен имот на Банката и Државниот завод за статистика, соодветно. Ниту една од договорните страни нема да стекне никакво право, сопственост или интерес во името на другата страна според овој Меморандум.

13.

Разоткривање и публицитет

- (а) Банката може да го открие на јавноста овој Меморандум и информации во врска со активностите и проектите предвидени овде, во согласност со Политиката на Банката за откривање на информации. ДЗС може да направи такво откривање во своето внатрешно известување за своите вработени, службеници и директори, но не смее да се повикува на соработката на било кој начин во своето рекламирање на своите производи или услуги, или во склучување на договори или други деловни активности, без оглед дали ќе се финансираат од Банката или нејзина подружница, освен ако не е поинаку договорено во писмена форма од страна на Банката (вклучувајќи ја и електронската кореспонденција).
- (б) Секоја размена на информации помеѓу договорните страни ќе биде предмет на нивните соодветни политики и процедури кои се однесуваат на објавување на информации.
- (в) Доверливата информација на една договорна страна ќе биде управувана од другата договорна страна, без понизок стандард на грижа, отколку што би применила при управувањето со сопствените доверливи информации.

14.

Неексклузивен однос

Двете страни не воспоставуваат никаков однос кој исклучува трети лица или страни, без разлика дали според овој Меморандум општо или во врска со конкретни активности или проекти преземени согласно со него, освен ако тоа не е експлицитно договорено од страна на договорните страни со посебен договор. Ниту една договорна страна не е ограничена на каков било начин од ангажирање на трета страна или страни да ги исполнуваат независно од другата страна целите опишани во овој Меморандум,

освен ако таквото ангажирање со трето лице или странки не е во конфликт или на друг начин неосновано се меша во спроведувањето на овој Меморандум или какви било активности или проекти преземени согласно него.

15. Измена и престанок

Овој Меморандум може да се измени или прекине во било кое време со заеднички писмен договор на договорните страни. Понатаму, Меморандумот може да биде раскинат од која било страна според свое дискреционо право со 30 дена претходно писмено известување до другата страна.

16. Разно

Овој Меморандум е потпишан во четири ((4)) идентични копии, од кои по две на секоја страна на Меморандумот.

- (а) Називите на деловите во овој Меморандум се само за соодветност и не се наменети и нема да бидат толкувани да го менуваат, ограничуваат или зголемуваат на било кој начин обемот или значењето на јазикот содржан во овој Меморандум.
- (б) Овој Меморандум ќе ги замени сите претходни намери или договори доставени и договорени меѓу договорните страни во однос на активностите за соработка и проектите што се предвидени овде.
- (в) Лицето што го потпишува овој Меморандум во име на секоја од договорните страни со ова претставува и гарантира на другата договорна страна дека тој или таа има потребна законска моќ и овластување да го изврши овој Меморандум во име на договорната страна и ја обврзува страната на обврските што се наведени. Заради тоа, договорните страните направија овој Меморандум да стапи на сила од денот и датумот наведени подолу.

**МЕЃУНАРОДНА БАНКА ЗА
РЕКОНСТРУКЦИЈА И РАЗВОЈ,**

Име: Бојана Нацева

Функција: В.Д.Директор на канцеларијата на
Светска банка во Скопје

Нацева Бојана

**ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА
СТАТИСТИКА НА
РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Име: Апостол Симоновски

Функција: Директор

Апостол Симоновски

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Државен завод за статистика**

Бр 0307-4034/1

22. 12. 2017 год
Скопје